

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHUS

ESIMENE OSAKOND

KOHTUASI JAEGER vs. EESTI

(Kaebus nr 1574/13)

KOHTUOTSUS

STRASBOURG

31. juuli 2014. a

Käesolev kohtuotsus jõustub konventsiooni artikli 44 lõikes 2 sätestatud tingimustel. Kohtuotsust võidakse keeleliselt toimetada.

Kohtuasjas Jaeger vs. Eesti,

Euroopa Inimõiguste Kohus (esimene osakond) kojana, kuhu kuuluvad

esimees Isabelle Berro-Lefèvre,

kohtunikud Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Linos-Alexandre Sicilianos,

Erik Møse,

Ksenija Turković

ja *osakonna sekretär* Søren Nielsen,

olles pidanud nõu kinnisel istungil 8. juulil 2014,

tegi nimetatud kuupäeval järgmise otsuse.

MENETLUSE KÄIK

1. Kohtuasi põhineb Eesti kodaniku Egon Jaeger'i (edaspidi „kaebaja”) 18. detsembril 2012 inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „konventsioon”) artikli 34 alusel kohtule Eesti Vabariigi vastu esitatud kaebusel (nr 1574/13).

2. Kaebajat, kelle õigusabitaotlus oli rahuldatud, esindas Tartu advokaat J. Kuus. Eesti Vabariiki (edaspidi „riik”) esindas M. Kuurberg Välisministeeriumist.

3. Kaebaja kaebas eelkõige selle üle, et ta otsiti Tartu Vanglas läbi alandaval viisil, mis rikkus tema õigust privaatsusele.

4. 10. mail 2013 edastati kaebaja läbiotsimist puudutav kaebus riigile ning kaebuse ülejäänud osa tunnistati vastuvõetamatuks.

ASJAOLUD**I. KOHTUASJA ASJAOLUD**

5. Kaebaja on sündinud 1987. aastal. Hetkel kannab ta vanglakaristust.

A. Kaebaja läbiotsimine ja riigisisene menetlus

6. 10. oktoobril 2010 oli Tartu Vanglas karistust kandev kaebaja koos teiste kinnipeetavatega jalutuskäigul. Hoonesse sisenemisel otsisid kaks valvurit ta trepikojas läbi. Kaebaja sõnul paluti tal kaks korda püksid ja aluspüksid alla lasta ning kergitada oma suguorganeid. Üks valvur kompas tema aluspükse, et teha kindlaks, kas sinna on peidetud tubakatooteid.

Kaebaja kohaselt oli ta teiste kinnipeetavate vaateväljas, kuna trepikojauksel oli läbipaistva klaasiga aken. Ka teisel uksel, mis viis trepikojast elusektsiooni koridori, oli läbipaistva klaasiga aken ning teised kinnipeetavad või naistöötajad oleksid võinud teda läbi akna näha või igal hetkel trepikotta siseneda.

7. Kaebaja nõudis vangla juhtkonnalt 25 000 krooni (umbes 1600 eurot) väidetava mittevaralise kahju eest. Ta nimetas kolme kinnipeetavat, kes olid tema järel hoonesse sisenenud ja kes samuti läbi otsiti.

8. Vangla juhtkond kaebaja nõuet ei rahuldanud. Juhtkond tugines ühe asjaga seotud oleva valvuri ütlustele ning leidis, et läbiotsimine toimus privaatset ja teistele kinnipeetavatele varjatult. Valvuri kirjalike ütluste kohaselt sisenesid kinnipeetavad trepikotta ükshaaval. Üks valvur otsis läbi nende jakid ja teine kinnipeetavad endid. Kui nad muutusid kinnipeetava suhtes kahtlustavaks, sulgesid nad privaatsuse tekitamiseks ukse ning palusid kinnipeetaval oma püksid alla lasta. Trepikojas viibisid sel ajal vaid läbiotsitav ja kaks valvurit.

9. Kaebaja esitas kaebuse Tartu Halduskohtusse. Ta kordas oma nõuet, nimetas kolme kinnipeetavat, kes olid tema läbiotsimist pealt näinud, ja esitas nendest kahe kirjalikud ütlused.

10. 21. septembri 2011 otsusega jättis halduskohus kaebaja nõude rahuldamata. Halduskohus pidas usutavaks valvuri ütlusi, mille kohaselt kaebaja õigust privaatsusele ei oldud rikutud.

11. Kaebaja esitas apellatsioonkaebuse Tartu Ringkonnakohtusse. Ringkonnakohtu istungil väitis ta, et trepikojauste akende mõõtmed olid 1 m x 30 cm ja et mõned päevad pärast seda, kui ta oli halduskohtusse kaebuse esitanud, kaeti need aknad metallplaatidega, et kinnipeetavad ei näeks läbiotsimisi pealt.

12. 16. märtsi 2012 otsusega jättis Tartu Ringkonnakohus kaebaja kaebuse rahuldamata. Ringkonnakohus tuvastas, et läbiotsimine kestis vaid paar minutit, ja märkis, et kaebaja ei olnud kindel, kas trepikojas oli sel ajal teisi kinnipeetavaid. Kaebaja ei osanud öelda, kust täpselt tema nimetatud kinnipeetavad olid tema läbiotsimist näinud. Ringkonnakohus järeldas, et tema privaatsust ei rikutud. Ringkonnakohus leidis veel, et suure arvu kinnipeetavate ohjeldamiseks peab vanglal olema võimalus otsida kinnipeetav vajadusel läbi väljaspool läbiotsimiseks ette nähtud privaatset ruumi. Selliseks läbiotsimiseks piisas ametivõimude kahtlusest, et jalutuskäigult hoonesse naasev kinnipeetav peidab oma aluspesus vanglas keelatud sigarette.

13. 17. oktoobri 2012 otsusega jättis Riigikohus kaebaja kaebuse rahuldamata. Riigikohus nõustus ringkonnakohtu otsusega, et kaebaja privaatsust ei rikutud ja tema väärkust ei alandatud. Üks kolmest kohtunikust jäi eriarvamusele. Ta leidis, et asjaolu, kas kolmandad isikud olid kinnipeetava läbiotsimist ka tegelikult näinud, ei ole määrav. Ei saa eeldada, et läbiotsitav isik suudab läbiotsimise ajal kindlaks teha, kas keegi

näeb läbiotsimist pealt ning kui jah, siis kes ja mida täpselt ta näeb. Kui läbiotsimine toimub sellises olukorras ja kohas, kus ei ole tagatud, et kolmandad isikud ei näe läbiotsitavat alasti, võib läbiotsitav tunda, et tema privaatsust ei austata ja et teised isikud võivad läbiotsimist pealt näha. Selline olukord alandab isiku väärikust ja võib tekitada ebakindlust, ahastust ja alandust.

B. Kaebaja distsiplinaarrikkumised

14. Riigi esitatud andmete kohaselt oli kaebajat kõnealuse läbiotsimise ajaks karistatud kolmel korral, sealhulgas sigarettide lubamatu valdamise eest. Alates kõnealusest sündmusest kuni 2013. aasta keskpaigani karistati teda distsiplinaarkorras veel kahekümnel korral, eelkõige lubamatute esemete, peamiselt sigarettide valdamisega seotud rikkumiste eest.

II. ASJAKOHANE RIIGISISENE ÕIGUS

15. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 26 on sõnastatud järgmiselt:

„Igaühel on õigus perekonna- ja eraelu puutumatusel. Riigiasutused, kohalikud omavalitsused ja nende ametiisikud ei tohi kellegi perekonna- ega eraellu sekkuda muidu, kui seaduses sätestatud juhtudel ja korras tervise, kõlbluse, avaliku korra või teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, kuriteo tõkestamiseks või kurjategija tabamiseks.”

16. Vangistusseadus sätestab järgmist:

§ 68 Läbiotsimine

„(1) Vanglateenistuse ametnikul on õigus teostada kinnipeetava läbiotsimist, tema isiklike asjade, elu- ja olmeruumide, samuti teiste ruumide ja territooriumi läbiotsimist keelatud esemete ja ainete avastamiseks. Kinnipeetava läbiotsimist teostavad temaga samast soost isikud.

[---]

(4) Läbiotsimise korra kehtestab justiitsminister määrusega.”

17. 1. aprillil 2003 vastu võetud justiitsministri määrus nr 23 „Vangistuse ja eelvangistuse täideviimise üle järelevalve korraldamine” sätestas kõnealusel ajal järgmist:

§ 47 Isiku läbiotsimine

„(1) Isik otsitakse läbi kas täielikult või mittetäielikult.

(2) Isiku täielik läbiotsimine toimetatakse kohas, kus on tagatud isiku privaatsus.

(3) Isiku läbiotsimist toimetavad läbiotsitavaga samast soost isikud.

[---]”

§ 48 Kinnipeetava läbiotsimine

„(1) Kinnipeetava läbiotsimine on kohustuslik järgmistel juhtudel:

1. vanglasse sisenemisel ja vanglast väljumisel;
2. enne ja pärast kokkusaamist;
3. objekti läbiotsimise ajal, kui kinnipeetav viibib läbiotsimise ajal objektil;
4. enne saatmist.

(2) Vanglateenistuse ametnikul on õigus kinnipeetav läbi otsida ka juhul, mis on lõikes 1 nimetatata.”

18. 30. novembril 2000 vastu võetud justiitsministri määruse nr. 72 „Vangla sisekorraeeskiri” § 82 sätestas kõnealusel ajal, et kinnipeetav võib vanglas suitsetada üksnes selleks ettenähtud ja vastavalt märgistatud kohtades ja ajal, millal kinnipeetaval on õigus seal viibida. Kinnipeetaval ei ole õigus enda juures hoida tubakatooteid ega suitsetamistarbeid. Tubakatooted ja suitsetamistarbed võetakse vanglateenistuse ametniku poolt hoiule. Vanglateenistus väljastab tubakatooted ja suitsetamistarbed kinnipeetavale vaid ajaks, millal tal on õigus viibida kohtades, kus on lubatud suitsetada.

19. Tartu Vangla kodukorra punkt 12.5 sätestas kõnealusel ajal, et Tartu Vangla kinnipeetavatel on lubatud suitsetada vastava märgistusega aladel jalutusaias. Sigarette antakse kinnipeetavatele jalutuskäigu alguses. Kinnipeetav isik on pärast jalutuskäiku kohustatud tarvitamata jäänud sigaretid vanglaametniku määratud kohas ja ajal vangla hoiule andma.

ÕIGUSKÜSIMUSED

I. KONVENTSIOONI ARTIKLITE 3 JA 8 VÄIDETAV RIKKUMINE

20. Kaebaja kaebas selle üle, et tema läbiotsimine toimus alandaval viisil. EIK leiab, et kaebus tuleb läbi vaadata konventsiooni artiklite 3 ja 8 alusel, mis on sõnastatud järgmiselt:

Artikkel 3

„Kedagi ei või piinata ega ebainimlikult või alandavalt kohelda ega karistada.”

Artikkel 8

„1. Igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu ja kodu ning sõnumite saladust.

2. Ametivõimud ei sekku selle õiguse kasutamisse muidu, kui kooskõlas seadusega ja kui see on demokraatlikus ühiskonnas vajalik riigi julgeoleku, ühiskondliku turvalisuse või riigi majandusliku heaolu huvides, korratuse või kuriteo ärahoidmiseks, tervise või kõlbluse või kaasinimeste õiguste ja vabaduste kaitseks.”

21. Riik vaidles sellele väitele vastu.

A. Vastuvõetavus

22. Riik palus EIK-il tunnistada kaebus tervikuna vastuvõetamatuks, kuna see on ilmselgelt põhjendamatu.

23. Konventsiooni artikli 8 kohta väitis riik, et see säte ei kuulu kohaldamisele. Riik märkis, et kuna kaebaja artiklile 8 riigisiseses menetluses ei tuginenud, ei ole asjaomased riigisisised õiguskaitsevahendid ammendatud.

24. Kaebaja sellega ei nõustunud, vaid leidis, et artiklit 8 on võimalik läbiotsimisele kohaldada. Ta ei nõustunud riigi väitega õiguskaitsevahendite mitteammendamise kohta ja väitis, et läbiotsimise vaidlustamisest riigisiseses menetluses piisab.

25. Artikli 8 kohaldatavuse kohta märgib EIK, et ta on mitmes kohtuasjas uurinud täieliku läbiotsimisega seotud kaebusi konventsiooni artiklite 3 ja 8 alusel (vt näiteks *Wainwright vs. Ühendkuningriik*, nr 12350/04, punktid 41–49, EIK 2006-X, ja *Julin vs. Eesti*, nr 16563/08, 40841/08, 8192/10 ja 18656/10, punktid 185–193, 29. mai 2012) ning on järeldanud, et artikkel 8 on selliste läbiotsimiste puhul kohaldatav. EIK ei näe põhjust jõuda käesolevas asjas teistsugusele arvamusele.

26. EIK märgib veel, et riigisisene menetlus käsitles kaebaja kaebust, mille kohaselt tema täielik läbiotsimine privaatsust tagamata alandas tema väärrikust. Riigikohus leidis, et kaebaja privaatsust ei rikutud, mistõttu ei alandatud ka tema väärrikust (vt punkti 13 eespool). Eeltoodu põhjal on EIK nõus, et riigisiseses menetluses käsitleti piisavalt kaebaja väiteid nii alandava kohtlemise kohta kui ka selle kohta, et rikuti tema õigust eraelu puutumatus austamisele. Seega ei ole võimalik rahuldada riigi vastuväiteid artikli 8 kohta.

27. EIK märgib, et kaebus ei ole selgelt põhjendamatu konventsiooni artikli 35 lõike 3 punkti a tähenduses. EIK märgib veel, et see ei ole vastuvõetamatu ka muudel alustel. Seetõttu tuleb kaebus tunnistada vastuvõetavaks.

B. Sisu

1. Poolte seisukohad

(a) Kaebaja

28. Kaebaja leidis, et tema täielik läbiotsimine toimus alandaval viisil ja põhjustas talle kannatusi, mis olid tõsisemad kui minimaalselt vajalik konventsiooni artikli 3 rikkumise tuvastamiseks.

29. Kaebaja iseenesest ei vaidlustanud asjaolu, et vanglal on ohutuse ja korra tagamiseks õigus kinnipeetavaid teatud juhtudel läbi otsida. Kuid

läbiotsimine peab toimuma viisil, mis ei põhjusta kannatusi ega alandust, ning võetavad meetmed peavad oma seaduslike eesmärkide suhtes olema proportsionaalsed. Käesolevas asjas vaidlustas kaebaja vajaduse otsida kinnipeetavad hoonesse sisenemisel läbi ning märkis, et on selgusetu, milliseid ohtlikke esemeid või aineid vanglaametnikud eeldasid temalt leida. Täielik läbiotsimine trepikojas võib olla õigustatud näiteks juhul, kui kahtlustatakse relvade olemasolu, kuid mitte juhul, kui vange kahtlustatakse sigarettide valdamises.

30. Kaebaja väitis konventsiooni artikli 8 alusel, et täieliku läbiotsimise ajal trepikojas ei tagatud talle privaatsust, kuna trepikojaustel olid läbipaistvast klaasist aknad. Seega võisid teised kinnipeetavad, kes ootasid ukse taga hoonesse sisselaskmist, näha tema läbiotsimist. Trepikojas ei ole võimalik teha privaatset täielikku läbiotsimist, sellised läbiotsimised tuleks teha selleks ette nähtud ruumides, mis asuvad hoone igal korrusel.

31. Kaebaja väitis veel, et ei ole oluline, kas keegi ka tegelikult tema läbiotsimist pealt nägi.

(b) Riik

32. Riik leidis, et isegi kui kõnealune läbiotsimine põhjustas kaebajale kannatusi, ei ületanud see artikliga 3 keelatud minimaalset tõsidusastet. Kinnipeetavate läbiotsimiseks oli konkreetne vajadus erinevalt mitmetest teistest kohtuasjadest, mida EIK on menetlenud, ning kaebaja läbiotsimine ei olnud süstemaatiline, pealetükkiv ega erakordselt häbistav kontroll, mida ta oleks pidanud läbima iga päev või mitu korda päevas ilma vajaduseta tagada vangla turvalisus. Puudusid alavääristavad asjaolud, mis oleksid märkimisväärselt süvendanud protseduuriga kaasnevat paratamatut alandust.

33. Riik väitis, et kaebaja läbiotsimisel oli seaduslik alus ja eesmärk ning et see meede oli proportsionaalne. Riik märkis, et kambrites ei ole suitsetamine lubatud. Küll aga on kinnipeetavatel lubatud suitsetada jalutuskäikude ajal – kinnipeetavatele jagatakse jalutuskäigu ajaks sigaretipakid, mis tuleb enne kambritesse naasmist tagastada. Sellised piirangud on vajalikud teiste kinnipeetavate tervise kaitsmiseks ja vangla turvalisuse tagamiseks. Kinnipeetavaid ei ole võimalik läbiotsimiseks eraldi ruumi viia, sest sel juhul võiksid nad keelatud esemed enne läbiotsimist ära peita või teistele kinnipeetavatele üle anda. Seega on keelatud esemete tõhusaks avastamiseks oluline, et läbiotsimine toimuks kohe hoonesse sisenemisel.

34. Riik märkis, et vähem kui kaks kuud enne kõnealust läbiotsimist ja mitmel korral pärast seda leiti kaebaja valdusest keelatud sigarette. Ka kõnealuse läbiotsimise käigus leidsid valvurid mitmeid tubakatooteid kinnipeetavate pükstesse peidetuna.

35. Riik esitas EIK-ile kõnealuse hoone trepikoja plaani ja video, millelt on näha ala suurus ning välisukse ja elusektsiooni viiva ukse asukoht. Riigi arvates ei ole võimalik, et kaebaja läbiotsimist oleks keegi pealt näinud.

36. Mis puudutab konventsiooni artiklit 8, siis väitis riik, et isegi kui nimetatud säte oleks kohaldatav, ei ole seda rikutud. Sekkumisel oli seaduslik alus ja eesmärk – korratuste ja rikkumiste ennetamine, ning see ei olnud ebaproportsionaalne, selle tegid samast soost vanglaametnikud ning nende ja kaebaja vahel puudus füüsiline kokkupuude, samuti ei rikutud kaebaja privaatsust mis tahes muul viisil.

2. EIK-i hinnang

(a) Üldpõhimõtted

37. EIK kordab, et konventsiooni artikkel 3 sisaldab demokraatliku ühiskonna üht kõige põhilisemat väärtust. See keelab mis tahes tingimusel piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistuse, olenemata asjaoludest ja kannatanu käitumisest (vt *Labita vs. Itaalia* [suurkoda], nr 26772/95, punkt 119, EIK 2000-IV, ja *Chahal vs. Ühendkuningriik*, 15. november 1996, punkt 79, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V).

38. Väärkohtlemine peab olema minimaalse tõsidusastmega, et see kuuluks konventsiooni artikli 3 kohaldamisalasse. Selle minimaalse tõsidusastme hindamine on suhteline, see sõltub kohtuasja kõikidest asjaoludest, näiteks kohtlemise kestus, selle füüsiline ja vaimne mõju ning mõnel juhul kannatanu sugu, vanus ja tervislik seisund (vt muu hulgas *Peers vs. Kreeka*, nr 28524/95, punkt 67, EIK 2001-III, ja *Irimaa vs. Ühendkuningriik*, 18. jaanuar 1978, punkt 162, seeria A nr 25).

39. Eeltoodu põhjal on EIK muu hulgas pidanud kohtlemist ebainimlikuks, kui see oli ettekavatsetud, kestis katkematult tundide kaupa ja tekitas kas kehavigastusi või intensiivseid füüsilisi ja hingelisi kannatusi. Samuti on EIK pidanud kohtlemist alandavaks, kui see tekitas ohvris hirmutunnet, ahastust ja alaväärsustunnet, mis häbistas ja alandas teda (vt näiteks *Kudła vs. Poola* [suurkoda], nr 30210/96, punkt 92, EIK 2000-XI, ja *Van der Ven vs. Holland*, nr 50901/99, punkt 48, EIK 2003-II). Et karistamine või kohtlemine oleks ebainimlik või alandav, peab sellega kaasnev kannatus või alandatus igal juhul ületama seadusliku kohtlemise või karistamisega paratamatult kaasnevat kannatust või alandatust (vt näiteks *V. vs. Ühendkuningriik* [suurkoda], nr 24888/94, punkt 71, EIK 1999-IX, ja *Van der Ven, loc. cit.*).

40. EIK on juba mitmes kohtuasjas uurinud täielike ja intiimsete läbiotsimiste vastavust konventsioonile. EIK on leidnud, et kuigi täielikud läbiotsimised võivad puhuti vajalikud olla vangla julgeoleku tagamiseks või korratuste või rikkumiste ennetamiseks, tuleb need läbi viia sobival viisil ja need peavad olema õigustatud (vt *Yankov vs. Bulgaaria*, nr 39084/97, punkt 110, EIK 2003-XII (väljavõtted); *Valašinas vs. Leedu*, nr 44558/98, punkt 117, EIK 2001-VIII; ja *Iwańczuk vs. Poola*, nr 25196/94, punkt 59, 15. november 2001). Juhul, kui läbiotsimise viisis esineb alavääristavaid

elemente, mis süvendavad olulisel määral protseduuriga kaasnevat vältimatut alandamist, rakendub konventsiooni artikkel 3 – näiteks kui kinnipeetav oli kohustatud lahti riietuma naissoost vanglaametniku juuresolekul ning tema suguorganeid ja toitu katsuti paljaste kätega (*Valašinas, loc. cit.*) ning kui läbiotsimine viidi läbi nelja valvuri ees, kes kinnipeetavat mõnitasid ja sõimasid (*Iwańczuk, loc. cit.*). Juhul, kui läbiotsimisel puudub tuvastatud seos vangla julgeoleku säilitamise ja rikkumiste või korratuste ennetamisega, võivad tõusetuda küsitavused (vt näiteks eespool viidatud *Iwańczuk*, punktid 58 ja 59, milles kaebaja – vahi all peetav, keda süüdistati mittevägivaldsetes kuritegudes – otsiti läbi siis, kui ta soovis kasutada oma hääletamisõigust; eespool viidatud *Van der Ven*, punktid 61 ja 62, milles täielik läbiotsimine oli süstemaatiline ja kauaaegne praktika ilma veenvate julgeolekuvajadusteta). Kui kõne all olev kohtlemine ei ulatu konventsiooni artikliga 3 keelatud minimaalse raskusastmeni, võib siiski tegemist olla konventsiooni artikli 8 lõike 2 nõuete rikkumisega (vt eespool viidatud *Wainwright*, punkt 46; eespool viidatud *Julin*, punkt 185; ja *Voloshyn vs. Ukraina*, nr 15853/08, punkt 53, 10. oktoober 2013).

(b) Põhimõtete kohaldamine käesolevas kohtuasjas

41. Käesoleva kohtuasja juurde tagasi tulles märgib EIK, et kaebaja kaebus puudutab tema täielikku läbiotsimist jalutuskäigult hoonesse naasmisel. Puudub vaidlus selle üle, et läbiotsimise eesmärk oli ennetada lubamatute esemete, eelkõige sigarettide levikut ning seeläbi vältida vanglas korratusi ja rikkumisi.

42. EIK märgib veel, et kaebaja peamine väide oli see, et läbiotsimise viis kujutas endast alandavat kohtlemist, kuna vanglaametnikud ei taganud tema privaatsust. EIK märgib, et ei ole väidetud, et läbiotsimise eesmärk oli kaebajat alandada. Lisaks toob EIK välja asjaolud, et kaebaja otsisid läbi kaks temaga samast soost vanglaametnikku, kes kaebaja suguorganeid ei puutunud, läbiotsimist teinud vanglaametnikke ei ole süüdistatud kaebaja sõimamises ning kaebajat ei otsitud läbi teiste kinnipeetavate ees. Kuigi kaebaja, nagu kõik kinnipeetavad, oli haavatavas seisundis ametivõimude kontrolli all, ei tundu, et ta oleks olnud väga abitus olukorras (võrdle ja vastanda *Wieser vs. Austria*, nr 2293/03, punkt 40, 22. veebruar 2007, ja *Wiktorko vs. Poola*, nr 14612/02, punktid 53–54, 31. märts 2009). Eeltoodu põhjal järeldeb EIK, et antud juhul ei sisaldanud kaebaja läbiotsimine elemente, mille alusel on EIK mitmes varasemas kohtuasjas leidnud, et vangi või kinnipeetava täielik läbiotsimine kujutas endast alandavat kohtlemist. EIK märgib, et kaebaja kaebus puudutab üks kord toimunud läbiotsimist erinevalt kohtuasjadest *Ciupercescu vs. Rumeenia* (nr 35555/03, 15. juuni 2010), *Van der Ven* (eespool viidatud), *Lorsé jt vs. Holland* (nr 52750/99, 4. veebruar 2003), ning *McFeeley jt vs. Ühendkuningriik*, (nr 8317/78, komisjoni 15. mai 1980. aasta otsus, *Decisions and Reports* 20, lk 44), või mitmeid läbiotsimisi nagu kohtuasjades *El Shennawy vs.*

Prantsusmaa (nr 51246/08, 20. jaanuar 2011) või *Frérot vs. Prantsusmaa* (nr 70204/01, 12. juuni 2007).

43. EIK on võtnud arvesse ka riigi esitatud andmeid kaebaja distsiplinaar karistuste kohta, sealhulgas lubamatute esemete valdamise eest. Kuigi enamik nendest distsiplinaarrikkumistest toimusid pärast käesolevas asjas kõne all olevat läbiotsimist, iseloomustab see sellest hoolimata kaebaja suhtumist vangla eeskirjadesse ja tema üldist käitumist.

44. Eeltoodud asjaolud on EIK-i arvates piisavad leidmaks, et isegi kui kõnealune läbiotsimine põhjustas kaebajale kannatusi, ei ületanud need artikliga 3 keelatud minimaalset tõsidusastet.

45. EIK leiab, et tegemist on kohtuasjaga, mis kuulub konventsiooni artikli 8 kohaldamisalasse ja mis nõuab nõuetekohast põhistatust nimetatud artikli teise lõike alusel (vrd eespool viidatud *Wainwright*, punkt 46; *Kleuver vs. Norra* (otsus vastuvõetavuse kohta), nr 45837/99, 30. aprill 2002; ja eespool viidatud *Julin*, punkt 190).

46. EIK märgib, et puudub vaidlus selle üle, kas läbiotsimisel oli seaduslik alus. EIK nõustub, et läbiotsimise seaduslik eesmärk oli korratuste ja rikkumiste ennetamine. Seega peab EIK järgmiseks tegema kindlaks, kas kõne all olev läbiotsimine sellisel viisil nagu see tehti, oli oma seadusliku eesmärgi suhtes proportsionaalne.

47. EIK leiab, et mitu eespool artikli 3 kontekstis hinnatud elementi on asjakohased ka meetme proportsionaalsuse hindamisel artikli 8 teise lõike alusel. Selle tõttu ei ole vaja siinkohal korrata neid asjaolusid, mis kuuluvad iga läbiotsimise juurde ning mis ei viita mis tahes kannatustele ega alandusele, mis oleksid tõsisemad, kui sellise seadusliku kohtlemisega paratamatult kaasnevad. Kaebaja põhiväide on seotud privaatsuse väidetava puudumisega ning see on EIK-i arvates peamine element, mida tuleb käesolevas asjas artikli 8 alusel hinnata.

48. EIK on võtnud arvesse kaebaja väidet, et täielikud läbiotsimised tuleks teha selleks ette nähtud ruumides, mis on olemas hoone igal korrusel. EIK-il ei ole põhjust kahelda, et läbiotsimiseks ette nähtud ruumis on eeldatavasti sobivamad tingimused selleks protseduuriks. Samas leiab ta, et konventsiooni artiklist 8 ei tulene, et isiku läbiotsimine, mis ei toimu spetsiaalses ruumis, on vastuolus nimetatud sättega. Pigem tuleb pöörata tähelepanu kohtuasja asjaoludele, sealhulgas äärmisele vajadusele tagada vangla julgeolek ning läbiotsimise toimumispaiga füüsilistele tunnustele. Selle kohta leiab EIK, et oma tõetera on riigi väites, mille kohaselt läbiotsimine tuli teha hoonesse sisenemisel, et kinnipeetavad ei saaks lubamatuid esemeid peita ega teistele üle anda. Eeltoodu põhjal ei välista EIK, et isiku läbiotsimine vanglahoone koridoris või trepikojas kohe pärast kinnipeetava sisenemist võib olla lubatav, kui protseduuri käigus on tagatud kinnipeetava privaatsus.

49. Mis puudutab küsimust, kas kaebaja privaatsus oli käesolevas asjas tagatud, siis märgib EIK, et riigi kohtud ei pidanud usutavaks kaebaja

väidet, et kaaskinnipeetavad nägid tema läbiotsimist pealt. EIK kordab, et ei ole EIK-i ülesanne asendada riigisiseste kohtute faktidele antud hinnanguid enda omadega ja üldjuhul on riigisiseste kohtute kohustus hinnata neile esitatud tõendeid (vt näiteks *Klaas vs. Saksamaa*, 22. september 1993, punkt 29, seeria A nr 269). Kuid EIK leiab, et see, kas mõni kaaskinnipeetav kaebaja läbiotsimist ka tegelikult pealt nägi, ei ole määrava tähtsusega. Kui isik tunnetab, et teised võivad teda lahtirietatult näha, siis võib see EIK-i arvates tekitada temas tugeva tunde, et tema privaatsust ei ole austatud, hoolimata sellest, kas keegi ka tegelikult teda nägi. Pidades silmas, et kõnealune täielik läbiotsimine toimus trepikojas, kuhu oli ligipääs kahe ukse kaudu, millel olid katmata, läbipaistva klaasiga aknad, leiab EIK, et kaebaja tunne, et tema privaatsust ei austatud, ei ole alusetu. EIK leiab, et kohtuasja asjaoludel riivati kaebaja õigust eraelu puutumatusse ebaproportsionaalsel määral ning selle tõttu on konventsiooni artiklit 8 rikutud.

II. KONVENTSIOONI ARTIKLI 41 KOHALDAMINE

50. Konventsiooni artikkel 41 sätestab:

„Kui kohus leiab, et konventsiooni või selle protokolle on rikutud ja konventsiooniosalise õigus lubab ainult osalist hüvitust, võib kohus vajaduse korral määrata kahjustatud poolele õiglase hüvituse.”

A. Kahju

51. Kaebaja nõudis 1600 eurot mittevaralise kahju eest.

52. Riik leidis, et kuna konventsiooni ei ole rikutud, puudub alus hüvitise väljamõistmiseks. Kui EIK peaks tuvastama rikkumise, oleks rikkumise tuvastamine piisav õiglase hüvitise. Kui EIK peaks siiski otsustama mõista välja rahalise hüvitise, ei tohiks see ületada riigisiseses menetluses kaebaja nõutud summat (1597,79 eurot).

53. EIK märgib, et ta ei ole seotud summaga, mida kaebaja riigisiseses menetluses mittevaralise kahju eest nõudis. EIK leiab, et kaebaja on kindlasti kandnud mittevaralist kahju, mida ei saa hüvitada üksnes rikkumise tuvastamisega. Käesoleva kohtuasja asjaolude valguses mõistab EIK kaebaja kasuks välja mittevaralise kahju eest nõutud summa (1600 eurot) ja sellele lisanduvad võimalikud maksud.

B. Kulud

54. Kaebaja palus EIK-il arvestada ka õigusteenustele kulunud summat 850 eurot.

55. Kuna kaebaja on selle summa õigusabi korras juba saanud, puudub EIK-il vajadus mõista välja lisahüvitisi.

C. Viivis

56. EIK peab kohaseks viivise määra sidumist Euroopa Keskpanga laenuintressi piirmääraga, mida suurendatakse kolme protsendipunkti võrra.

EELTOODUST LÄHTUDES KOHUS ÜHEHÄÄLSELT

1. *tunnistab* kaebaja läbiotsimist puudutava kaebuse vastuvõetavaks;
2. *leiab*, et konventsiooni artiklit 3 ei ole rikutud;
3. *leiab*, et konventsiooni artiklit 8 on rikutud;
4. *leiab*,
  - (a) et konventsiooni artikli 44 lõike 2 kohaselt peab vastustajariik kolme kuu jooksul kohtuotsuse jõustumise päevast maksma kaebajale mittevarelise kahju hüvitamiseks 1600 (tuhat kuussada) eurot, millele lisanduvad võimalikud maksud;
  - (b) et eespool nimetatud kolmekuulise tähtaja lõpu ja tasumise vahelise aja eest tuleb eespool nimetatud summadelt maksta viivist määra järgi, mis vastab Euroopa Keskpanga laenuintressi piirmäärale suurendatuna kolme protsendipunkti võrra;
5. *jätab* kaebaja ülejäänud õiglase hüvitise nõude rahuldamata.

Koostatud inglise keeles ja tehtud teatavaks kirjalikult 31. juulil 2014 kohtureeglite 77. reegli lõigete 2 ja 3 kohaselt.

Søren Nielsen
Sekretär

Isabelle Berro-Lefèvre
Esimees